Nyiregyháza, szeptember 19. 38. szám. IV. évfolyam. 1875.

Előfizetési árak:
Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 „
Negyed évre . . . . . 1 „
Szerkesztői iroda és kiadói hivatal, — hová a lap szellemi részét tárgyazó küldemények, úgy szinte a hirdetések s minden felszólamlások intézendők: **a helybeli ref. lelkészi lak.**
Bérmentetlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el.
A kéziratok nem adatnak vissza.
Kiadó-hivatal,
Minden pénzküldemények ugy előfizetési, mint hirdetési díjak: **Vitéz Mihály pénztárnokhoz** Komlósére (posta helyben) intézendők.

SZABOLCS.

Vegyes tartalmu hetilap.

Megjelenik minden vasárnapon.

(Egyes szám ára 10 kr.)

Kiadó-tulajdonosok: Lukács Ödön és Vitéz Mihály.

Hirdetési díjak:
Minden 4 hasábos petit-sor egyszeri hirdetésnél 5 kr., többszöriné 4 kr.
Terjedelmes hirdetések többszöri beiktatása, kedvezőbb feltételek alatt eszközölhető.
Minden egyes beiktatás után kincstári illeték 30 kr.
A nyilt-térben minden három hasábos garmond-sor dija 20 kr.
Az előfizetők, a hirdetések megszabásánál, 20%-nyi kedvezményben részesülnek.

Személy és elv.

Korunk emberei kétszeresen ki akarják tüntetni, hogy méltók a „személyes“ lény nevezetre! „Személy“-től méretik ma minden a társadalomban ugy, mint a politikai, hazai közélet terén.

Az elv, igazság, józan — vagy ferde törekvés a szerint lesznek minduntalan mérlegelve, a mint a személy, magas — vagy alacsony helyet foglal el, a mint kisebb, vagy nagyobb népszerüséggel dicsekedhetik.

Ez állitás minden izében szigoru valóság: különösen hazánk ujabb pár évtizedes története szembeszökőleg mutatja, hogy nem csalódunk.

Az „irányelvüség“ mely költészetben, tudományban egy bizonyos határig megjárja, sőt kivánatos, — átvitetett a társadalmi és politikai élet terére is; csakhogy mig amott (a müvészetben) az „irányelvüség“ czélja mindig nagy, nemes, t. i. az élet szépitése, javitása: addig a társadalmi s politikai életterén a czél a „népszerüség,“ mely magában véve nem kárhozatos ugyan, de párosulva napoleoni nagyravágyással: igen könnyen átkot teremthet egy nemzetnek, melynek keserü gyümölcseit még a dédunokák sem képesek megemészteni.

Ma az ifju már az iskola padjain azért tanul, hogy eszével, tudományával népszerüséget szerezve, egykor valami magas polczot foglalhasson el. A tudományt kevesen szeretik ma a tudományért, mint czélért, hanem igenis szeretik azt mint eszközt, mely által tündökölni lehet, s népszerüségre lehet jutni.

És azután, ha ott állunk a népszerüség magaslatán, akkor már sokat tehetünk; a tudomány által-e? Nem! A befolyást és hatóságot a „személy“ biztositja számunkra.

A személyért feláldozunk elvet, meggyőződést, megtagadjuk jellemünket, — meghazudtoljuk önmagunkat.

Miért időzzem sokáig ez elvont fejtegetéseknél. Hiszen hazánk története ujabban kézzel foghatólag igazolja, hova törpithet egy nemzetet, erkölcsben, hazafiságban, önállóságban a „személyi politika!“

Ma egy nagy embernek, kinek személyisége darab ideig köztisztelet tárgya volt, még önmagával ellenmondásba jönni is érdem, elneveztetik az politikai böl-cseségnek, magasabb diplomatiának, hollott józanul megfontolva, s eredeti értékére alászállitva semmi nem egyéb az, mint köznapi alkudozás, melyben a hitvány önérdek számitgatja nyereségét a közérdek rovására.

Átalában a „személyt“ mai napság divat az „elv“-ek felibe emelni! Pedig az olyan magasra emelkedett embernek, kik népszerüségökkel kaczérkodnak, nem a közügyeknek, hanem önmaguknak használnak.

Az elvet és önállóságot soha sem szabad feláldozni a népszerüségnek. Az olyan emberek, kik népszerüségöket féltékenyen őrzik, csak a jelennek vernek hullámokat, az idő átcsap felettök, s mennél inkább halad előre az élet, alakjuk annál inkább törpül; mig ellenben azok, kik ép oly kevéssé törődtek a népszerüséggel, mint a hatalommal, kik szembe mertek állani az egész emberiséggel is, örök állandóságot biztositanak maguknak az emlékezetben, alakjuk az idővel folyvást nő, fényben, csillogásban, — s tetteik áldásos gyümölcsöket teremnek.

Legyen azért első és mindenek felett való az elv, s tisztelt, becsült, követésre méltó példa gyanánt csak akkor tüzzük magunk elé a személyt, ha megérdemli.

Csák Jenő.

KÖZÜGYEK.

Népnevelésügyünk s néptanitóink jelene.

— Nevelészeti tanulmány. —

Kiss Endrétől.

II.

Sokat összeirtak már a nevelés ügy fontosságáról s kimondták, hogy a nemzet legelső napszámosa a néptanitó, s hogy iskola és tanitó rokonfogalom. Ugyanazért a népnevelés ügye a néptanitói képezdékkel szoros összefüggésben áll; ez intézetek azok, melyek hivatva vannak arra, hogy uj és képzett fiatal erőket adjanak a kidölendő veteránok helyére, sok függ ezek mikénti vezetésétől; szolgailag regulátorok által növeltetve rá fogják majd növendékeikre nyomni szánandó énjük minden fogyatkozásait.

Az annyira elhiresztelt porosz seminariumok is sok kivánni valót hagynak fönn, vannak seminariumok, hol a classicusok tanulmányozásától s más komoly müvek olvasásától eltiltják a növendéket, e helyett a catechismus s bibliával foglalkodtatják,[16]) ez egyoldalu nevelés, a mitől a mi képezdéinket az isten őrizze.

Minthogy pedig a gymnasiumban mindent tanulnak, csak azt nem a mi a leendő képezdésznek szükséges, én óhajtanám, hogy azok, a kik a néptanitói pályára szánták magukat, e czéra feláliltandó propraeparandiánumba, mint előkészitő intézetbe lépjenek, innen át aztán a tulajdonképeni tanitóképezdébe.

Ez eszmét gondolkozásul vetém föl, gondolkozzanak s vitassák meg azt a nevelésügy avatottjai

Környeyként [17]) a tanitó, ki benső hivatás, kedv nélkül lépett e pályára, ki csak találomra végzi tisztét, jobb ha . . . a tengerbe fuliad ott . . . a hol legmélyebb. Erősen, de igazán van mondva. A gyermek lelke a profán kezek közt eltorzul, mert kire is bizatott, hanem ha egy néptanitóra?! A goromba durva öklöt a fa vagy más anyag inkább elviselheti — mond Árvay —[18]) s ha a szobor eltört: még összeilleszthető, de ha a gyermek lelkével történt az, örökre nyomorék marad. Számitásból tétetett-e azzá, vagy tudatlanságból, az itt számitásba nem jöhet.

Ugyanazért szigoru megvizsgálás alá venném a képezdébe lépő fiatal embert. Őszintén szólva, hazai képezdéink még nem állanak oly jó hirben, mint a hogy kellene, s miért? Magyarázata egyszerü. A képezdébe menekül — igen sokszor — az, ki már megunta a tanulást, holott ott még több teendő vár reá, oda menekül sokszor az, kit a gymnásiumban megbuktatnak; — emlékezem tanárra, ki gunyoros hangon igy szólott kissé nehéz felfogásu vagy hanyag növendékének: „Jó lesz preparándistának!“ Az iskolának eszményre kell törekedni[19]) bizony pedig az ilyenekből nem fognak válni tanitói eszmények, sem iskoláik nem lesznek eszményiek s nem fogják emelni sem a képezde, sem a tanitói testület becsét. Guizot azt mondja a néptanitóról, hogy legyen az oly férfiu, a ki tudjon élni — halni kötelességeért; ilyen a tanitó eszményileg, de igaz másrészről az is, a mit felejthetlen br. Eötvösünk mondott, hogy néptanitóink nem fognak lelkesülni azon pályáért, mely mindennapi kenyerüket sem adja meg, és Schwarzként[20]) a ki elemi tanszéket vállal, annyi, mintha családját hidegen taszitaná a könyörtelen világba. Felfogta ezt azon egyszerü kézmüves, ki sirva panaszkodott s kért, hogy beszéljem le fiát azon szerencsétlen eszméről, hogy a tanitóképezdébe lépjen. A tanitói pálya olyan pálya — mondá ő — melyet most mindenember egekig magasztal és mégis nyomorgni hagyják a tanitókat.

Adjatok a néptanitónak illő fizetést, hogy igazán hivatott tehetségek is örömmel lépjenek e pályára, tegyétek azt tiszteltté, becsülttéés keresetté. Mert a jelenlegi állapotban nincsen semmi csáb, semmi vonzerő, s tehetségesebb ifjaink visszariadnak e pályától, holajutalom nincsen arányban a küzdelemmel.

Elértük tehát a népnevelés ügyével összefüggésben álló kérdés másodikát, füzzük tehát tovább gondolatainkat a néptanitók dijazását illetőleg. —

Az uj népisk. törvény[21]) 300 frt minimumot szab meg, 85 kr. egy napra; egy favágó bizonyosan többet keres, a nélkül, hogy 8—10 évig keljen tapodnia az iskolák küszöbét. A 300 forint minimum meghatározása sok helyütt nem azt eredményezte a mit vártak, hanem azt, hogy a hol azelőtt volt a tanitónak 600 frt évi fizetése, elvették felét, s feléért fogadtak rá más tanitót. Egy szegényből csináltak kettőt. Legyen a minimum 500 frt. s ne kevesebb; nagyobb városon — hol a lakás s élelem drágább — legyen 6—7—8—9 száz, 1000—1200 forint, segédtanitóé 3—400 frt.

Emeljünk tehát kalapot azon derék isk. széki tag előtt, a ki igy szólott: Ejtsük el — ugymond — a tervelt kikövezést (a város egy utczájának) egyelőre, addig pedig javitsuk tanitóink fizetését, . . . mert mit ér a szép kövezet, ha hitvány, tudatlan emberek járnak rajta*).

Mit mondjunk azon nyomorult fizetésekre, melyeket dr. Barsi felsorol, hogy a zalanyi tanitó fizetése 28 frt, egyéb semmi; a lévai esperességben levőkre, a hol vannak 26—32 frtos tanitóságok. A csehi tanitó éhezik, a nkosztolányi égre-földre borulva, térden esdve, kézláb csókolva kéri az érseket, hogy ne hagyja éhen elveszni; a kövesdi és lajóczi tanitók köszörü-

TÁRCZA.

Népdal.

Kertem alatt folydogál el a Kraszna,
Ott várok rád esténkint, de mi haszna? . . .
Szóke kis lány, szivem kinzó szép lélek,
Hej! csak téged oly igazán
S forrón ne szeretnélek.

Bepanaszolt a kis biró, a nagynak,
Az meg felád majd a szolgabirónak.
Szolgabiró rám vereti a vasat,
Pedig szivem kis leánya
Te érted majd meghasad.

Nem vagyok én utonálló, sem betyár,
Ki rabolni és gyilkolni éjjel jár.
Minden vétkem, minden bünöm csupán az:
Hogy szeretlek, hogy imádlak
Téged, te szép kis ravasz!

Zalánfi.

Egy család története.

(Regényes korrajz.)

II-ik kötet.

III. Rész.

A dicsőség tetőpontján.

(Folytatás.)

Hagyjuk el kevés időre az elpusztult községet, s kövessük a müvész utait.

Ede párheti nehéz betegség után meglehetősen magához jött, legalább ugy látszott, hogy nincsen semmi baja, aztán a diákok ismét bementek a p—i iskolába.

Az idővel nagygyá lett müvészek élettörténetében nem olvastam oly gyors haladást, mint azt Edénknél a czáfolhatatlan valóság mutatta.

Napról-napra lehetett észlelni hegedüjátékában a rohamos előhaladást, tökéletesedést.

Az Edéjéhez hasonló született müvészlelkeknél a szorgalom ritkán felel meg a tehetségnek, Edénél azonban ez is teljes mértékben megvolt, sőt többre ment, tevékenységi kört teremtett magának. Igen jeles zenekart rendezett, ugy, hogy kevés idő mulva hiressé vált egész környéken.

Mindenfelé ragadták és bámványozva szerették őt, mely gyengélkedő egészségének, gyönge, majdnem nőies testszervezetének igen nagy ártalmára volt. Arczát majdnem átlátszóan halványnyá tette a folytonos éjszakázás általában látszott, hogy egészsége nem a legjobb lábon áll, s hogy életmódjában lényeges változtatást kellene behozni; ezekhez járult az árviz alkalmával történt áthülése, mely idő óta koronkénti köhögések zaklatták.

Mindez nem akadályozta ő' abban, hogy magát tökéletesitse és hogy elvezzen. Egy itju léleknek teljes odaadásával csüggött a még 19 évet be nem töltött Ede az élvek és szórakozások gyönyörein, melyekben egyáltalában nem volt hiánya, ó mert egy müvészt hol nem fogadnak kedvesen?

Ez általános bámultatás Edénket kevéssé önhitté s nagy mértékben önfejüvé tette! . . . Az életczéljat ő már kitüzte magának, mely gondolhatjuk, hogy nem lehetett egyébb, mint a müvészpálya. Egész hevélylyel feküdt most, még mindig önszorgalommal a zene minden ágazatainak, — rég eldobott silány pásztor tilinkója helyett pompás fuvolát szerzett magának, e mellett zongorázni és gordonkázni tanult; természetesen, hogy igy már az iskolai tanulmányok teljesen szüneteltek, mit törődött ő a poros bibliával, a száraz theologiával, hiszen azok nem teremnek az embernek koszorut, legfeljebb tövisből, nem hoznak dicsőséget és bámultatást, nem nyitják meg előttünk a világ diadal utját, a fényes és büszke termeket, legfeljebb egy rozzant épületnek szuette ajtaját a világ valamelyik félre eső zugában, mely rozzant épületeket a templom mellett kell keresnünk. Ki kivánhatná egy nagyratörő müvészi lélektől, hogy annak szalmafedele alá temesse el magát?

A tanárok már nem is törődtek vele, ha Ede készületlenül ment az iskolába! Ők már egy világmüvészt láttak benne, s nem egyszer ösztönözték, hogy menjen Pestre és onnan tovább öntökéletesitse végett, sőt akadt olyan is, ki megkisérlette capacitálni Tornay uramat, hogy áljon el eredeti tervétől s adja fiát a papipályra helyett müvészipályára.

Hát Tornay uram mit mond mindezekre?

Oh ő nem volt tervében oly könnyen ingatható! Miért ne lehetne mint pap és müvész gondolá magában! A költészet első helyen áll a müvészetek között, s hány költő akad a papok között is! Annyival inkább papnak kell lennie, mondogatá, bár Kalvin is több fogékonysággal viseltetett volna a zene iránt, igy nem volnának most oly egyhanguak, s kevésbbé müvésziek énekeink. Hiszen végső tökélyében nem oda kell-e fejlődni a világnak, hogy a vallás, tudomány és müvészet egyesüljenek a legfensőgesebb erkölcsi tökély érdekében! Bár minden pap a vallást, tudományt és müvészetet birná egyesiteni magában.

Oh tiszteletes Tornay uram tervei mellett következtetésen szokott megállani. — Ót a fergeteg sem ingathatja meg.

Nem egyszer szólt közbe a tiszteletes asszony is, hogy tervét változtassa meg, s mindig csak ez, vagy ehez hasonló volt a felelet.

Igy tehát maradt ismét minden a régiben.

— — — — — — — — —

Tiszta szép juliusi alkony van. A falunépe seregestől tér haza a mezei munkáról. Az öregek hátul ballagnak, a fiatalság meg elöl megyen nevetgélve, csinos népdalokat zengedezve. A falu az árviz után már részben felépült romjaiból, de csak részben, a szép fehér házak helyett itt ott szomoru romok mutatkoznak, melyeknek még itt-ott fennálló falaiból van gyékényekkel s mindenféle giz-gazzal befedett félszer, mely mellett a szegényebb lakosok, tőzek s egyébb trágyahulladékok mellett főzik meg a szegényes éteit az aratók számára. A nyomor és szegénység a faluban kétségbeejtő. A tiszteletes némi kis kölcsönpénzt eszközölt ki számukra, maga is naponként megosztja velök szegénységét, de mi az ily végtelen nyomor megszüntetésére? Egy csepp a tengerben.

A faluvégén egy fakószekeret látunk megállapodni, három kis nyiri mokány ló van belefogva, a szekeren három diákosféle ember ül; — most leszállanak. A szekerest kifizetik, s gyalogszerben indulnak neki a falunak. Egyik egy kis hosszukás ládát visz kezében, de oly könnyen birja, vajon mi lehet benne? A másiknál papirba gondosan bekötözgetve valami csomag van, a harmadiknál levő eszköz már inkább felismerhető, az is be van ugyan kötve; de teljesen guitare alakja van. — „Mi félék lehetnek ezek“? Kérdezgetik a mellettük elhaladó falusi emberek az estihomályban.

„Bizonyosan muzsikus czigányok“, veti oda a másik.

sök és kömivesek egyszersmind, nehogy családjaikkal valamiképen éhen haljanak.[22])

Dr. Földi tanfelügyelő jelentése szerint volt s nincs tanitó Brátka, Sonkolyos, Lór és Dámonon, mert a gabonát és kevés pénzt a néptől nem tudván beszedni, eltávoztak, hogy éhhalál vagy büntény ellen biztositsák magokat. (Hon. 1873. decz. 31. Esti kiad.)

Szégyellem leirni, hogy hazánkban, e tejjel, mézzel folyó Kanahánban a néptanitók nagyrésze nyomorult, koldus... S pedig a nyomor közömbössé, kötelességeit elhanyagolóvá, türelmes birkává tesz. Valóban igazat kell adnunk Rousseaunak[23]) a ki azt mondja, hogy semmi sem aláz le jobban, mint a nyomor.

Mező-Petri ki akarván tenni magáért, 200 frtal hirdetett pályázatot a tanitói állomásra, de többszöri hirdetésre sem jelentkezett senki; Bakla faluba se akadt, miután az eddigi tanitó „eszére jött" lemondott és visszatért a — szövőszékhez. Mérk helység iskolatanitóságára nem akadván* más, a néptanitói magasztos tiszt teljesitésével megbiztak egy urasági — kocsist!!![24]) Igaz, hogy még 1870-ben Poroszországban kizárólag takácsok és szabók üzték a tanitás mesterségét s évi fizetésük egy részét a tepére való járhatás képezé[25]) de mennyit haladt, hol áll azolta Poroszország?!...

Vajjon mikor jövend el azon idő is, midőn a nép nemcsak a „hatalmas torkot" (értsd: erősen éneklő kántor) fogja tekinteni fő és elengedhetlen kelléknl, s mikor fognak felhagyni azon észjárással, „hogy az a legjobb tanitó, a ki a gyereket mustrálni tudja." Mikor fognak iskoláitok cathedrái megszabadulni azon kontároktól, kiket megsinyl egész ifju nemzedék, azon kontároktól, kik rontják az egész néptanitói kar hitelét. Akkor, ha illő fizetést adtok; akkor aztán lesznek derék, képzett tanitóitok, addig pedig lesz olyan a milyen, mert a rosz dijazás következménye az, hogy sok helyütt exszakácsok, szabók, csizmadiák müködnek.

S valóban ti azon nyomorult fizetésért komolyan kivánjátok azt, hogy egy embere pályára lépjen, áldozatul hozva ifjusága örömeit, férfi korának erejét, hogy küzdjön, mignem kidől s elfeledtetik. Kivánjátok, hogy gyermekeitek, s iskoláitoknak éljen, s áldozza egész életét. Kivánjátok, hogy szivtelenül, könyörtelenül sorsosává, osztályosává tegye családját egy küzdelmes életnek. Igaz, hogy Rousseau kotta-másolásból élt; Marmontelt Zelta menté meg az éhenhalástól, Plautus hogy éhen meg ne haljon, egy fazikasnál hajtá a kereket; Homér koldult; Anaxágorás a szó szoros értelmében éhen halt meg... Fájdalom ez mind megtörtént az igaz, pedig ezek koruk bölcsei s a tudomány fáklyahordozói valának, csakhogy a mások szerencsétlenségének elgondolása s tudása még nem teszi boldoggá az embert.

Ne hivatkozzatok mindig csak a nemes önérzetre, ez szép, de nem lehet belőle élni ruházkodni, családot fentartani[26]) Dr. Földy jelentése szerint (Bihar) a didergő tanitóknak vajha csak foltos ruhájok lenne; (Hon 1875. decz. 31. 875. Esti.)

Nagyon szurós azon koszoru, mely a tanitók homlokán van, tördeljétek le annak töviseit. Ne engedjétek, hogy tanitóit még mindig szakadozott ruhában jelenjenek meg növendékeik előtt, s az eke szarvától megkérgesült, reszkető kezével tanitsa azokat a szépirásra. Igaz, hogy Cincinnátus az eke mellől hivatott a vezérségre, s midőn legyőzte a haza ellenségeit, ismét az ekéhez tért vissza, csakhogy más valamit passióból végezni, más meg az, hogy turjuk a földet akkor is, midőn iskolába lenne a helyünk, azért, mert élelmünket a földtől kell mintegy kicsikarni; — ne kényszeritsétek a tanitót, hogy elmerüljön a gazdálkodásba, vagy hogy más, állásához nem illő foglalkozást üzzön, az iskola véghetlen hátrányára.

Mosolyra inditja az embert némelyeknek azon vélekedése, hogy a fizetés felemeléssel azok buzgalma — lankadni fog — ezt ugy felületesen oda vetni könnyelmüség, s mondhatnók rosz akarat; ab in visis föltenni sőt elhitetni azt, hogy a néptanitói kar sorsa javitásaiért rut hálátlansággal fizetne. Egyébiránt ne féljetek a néptanitó meggazdagodásától; nagyon ritka eset az, de ha — elvétve — ez mégis megesnék, szeretnők tudni becsületes módon ha sikerülne pár száz frtot félre tennie ez elbizottá, hanyaggá tenné-e őt kötelessége teljesitésében? — Ha ez történik, mozditsák el kérlelhetlenül.

Schweiczban 6 év multán erősitik meg végleg a tanitót tanitói hivatalában, a hanyagok elmozdittatnak[27]) A buzát meg kell tisztitani a szeméttől. — Akadt elég, ki még az ingyen lapot sem vitette el a postáról, kopott énekeskönyve képezi egész könyvtárát, akad olyan, a kire vétek ezen elnevezés: néptanitó. De hiszen az aranynak is van salakja... miért itélnénk azért el egész testületet?! De állitjuk, hogy mig a néptanitói állás — a fizetés javitása által — keresetté nem tétetik, addig ama satyrák kiküszöböltetése — pium desiderium.

(Folyt. köv.)

---

[16]) György Aladár „Tudósitások a berlini képezdékről" 8. sz. füz. 1869. 118. l. [17]) Környei „A tanitó az iskolában" Pest Lampel. Előszó. [18]) Árvay József „Népiskolai tantervezet 8. sz. füz. 1857. 88 l. — [19]) Kant Ueber die Pedag. v. Rinek S. 17. — [20]) Schwarcz Gyula „Közokt. reform" 280 l. — [21]) Az 1868. XVIII. t. cz. a néposkolákról. Pest Ráth 1860. 38 l. — [22]) Tanitó vagyok. Nem szükség azt mondanom; nézzétek sáppadt arczomat, foltos csizmám és köpenyem. Chapot „Les precetpteurs Á Lyon" 1786. sz. 83. — [23]) Rousseau „Emile Á Paris 1813. 1. sz. 68. — [24]) Marky és Mayer „Népnev. lapja" 1871. 14. l. — [25]) Dölle Ödön „A neveléezet története" Pest Lauffer 1871. 81-ik l. — *) V. ö. Népnev. lap 1871. 14-ik l. — [26]) V. ö. „Márky Népnevelői állás," Pest, Bartalics 1865. 13. l. — [27]) V. ö. Molnár A. „Schweicz és Bajor. orgi. tanügyi tapasztalatok" 129. l.

Szinházi szemle.

Szept. 9-kén csütörtökön „Csók" irta Dóczi Lajos. E darabból nem hiányzik az érdekes bonyodalom sem, azonban az, mi e müvet sok más szinmüvek felé emeli, a ragyogó irály, mely ha nem ront is az előadás hatásából sokat, mindamellett élvezhetőbbé teszi azt olvasásra, mint előadásra. A rövid, velős tartalmas mondatok igen nagy szónoki gyakorlottságot igényelnek, s az egymásra következő szép eszmék gátolják a nyugodt élvezetet. Az előadásról általánosságban dicsérettel szólhatunk. Szever (Balla) szép alakitása és érzelmes játéka által tündökölt, Blanda (Kőmivesné) nagy otthonossággal rendelkezik a szinpadon, azonban plastikai domboritásaiban nem hiányzik némi negély, melytől ovakodnia müérzete iránti kötelessége, szavai koronként elhaltak, helytelenül használt itt-ott bizonyos drámai idegességet; egészben véve azonban szerepét dicséretesen oldotta meg. Adolár (Demidor) Fidelio (Csatár) Carló (Traversz) dicséretesen játszottak. — Sobrinus (Mikey) kevésbé látszott felfogni, hogy a darab komikumának sulypontja a Sobrinus szerepén fekszik, játékában ez alkalommal nem tüntetett fel annyi élénkséget, mennyit töle vártunk. Maritta (Jakabné) kedvesen játszott.

Szombaton „Kékszakállu Herczeg." Az igy is eléggé mulattató s öszszevágó előadás sokat vesztett becséből amiatt, hogy Balla széphangját nem élvezhettük a játékközben; hirtelen történt elrekedése következtében; azonban Mikey (Bobes) kitünő kómikumával, Csatár, Csatárné, Liptay Laura sat. élénk játékukkal s helyes énekükkel nyujtottak elég kárpótlást Balla rekedtségeért.

Vasárnap, szept. 12. „Panna asszony leánya" a „Falu rosszá"-val versenyzett népszinmü jött szinre, városunkban először. A darabnak első felvonása oly szép, mulattató és kerekded, hogy a legszebb kerek egészre enged következtetést huzni, azonban a két következő felvonásban sok a hézag. A jellemek teljeskövetkezetességgel nincsenek keresztülvive. Legeredetibb alak a darabban Pannaasszony, mely szerepet Kőmivesné oly találólag s élethüséggel adta, hogy igazán semmi kivánni valót nem hagyott fen. Magaviselete, táncza, beszéde többszörös kitüntetésekre ragadta a közönséget, a maga nemében Mikey (Duranczay) se alakitott kevesebb hüséggel. Ciczelke (Csatárné) teljesen saját szerepkörében mozgott, játékában a természetesség a naivitás müvészi fokra lett emelve, az nem az ő hibája, hogy szerepének kidomboritásában szerző nem vette kellő figyelembe a következetességet; Komáromy, Takács H. stb. hiven alakitottak. Sajnáljuk, hogy lapunk szükkerete miatt e különben elég érdekes darab meséjét nem adhatjuk, mert kevés igazitással a legjobb magyar szinmüvek egyikévé válhatnék ez, s hiszszük is, hogy szerzője át fogja azt nem sokára dolgozni.

Kedden, szept. 14-kén adatott: „Három pár czipő" életkép. Csatár és Csatárné jutalmául, szépszámu közönség elött, bérletszünetben. Eléggé összevágó előadás. A jutalmazott (Csatárné) számtalan virágkoszorukkal tüntettetett ki. Sok élénkséget igénylő szerepét igyekezett hüséggel adni, s bár az efféle szerepkör nem az ő világa, nem sok kivánni valót hagyott fen. Komáromyn, Kőmivesnén, Mikeyn, Csatárnén kivül még Traverszet (Nachfalter) kell kiemelnünk, ki a gyáva, kéjelgő iparlovagot igen kitünőleg személyesité.

Szerdán, szept. 15-kén: A „Pupos, vagy a rendszeres férjek" czimü franczia vigjáték adatott. Az egész darab egy tengeri fürdőben játszik; három férjes nő, egy fiatal ember, egy hivatalnok, egy pupos és egy vagyonnélküli ifju nő szerepelnek benne. A férjek közül mindegyik saját rendszert követ neje irányában, s mindhárom azt hiszi, hogy ez a legjobb mód a női hüség megtartására. Graffmann, (Mikey) ez nejével szemben az ellentmondást nem türő szigort, Carcillier (Jakab) a tulhajtott, untató és émelygős udvariasságot, Fanvigny (Komáromy) a közönyt és unalmat, mely nála természetszerü. Természetes, hogy a nők mindegyike mulattató után eseng. Graffmann asszony (Csatárné) a hivatalnokot (Csatár) választja szórakoztatójának, Carcillier asszony (Takács H.) Fauvigny asszony (Kőmivesné) mindketten Lambertbe (Demidor) bolondulnak. A pupos Mequille (Szathmáry) mélyen érzett rokonszenvet érez a szép ifju nő Paulina (Jakabné) iránt, mely igen könnyen szerelemmé fejlődhetnék, de erre gondolni sem mer fájva ismert nyomoréksága miatt, s mivel ugy hiszi, hogy Paulina Lambertbe szerelmes, elhatározza, hogy boldoggá teszi őt. E végett először is a férjeknek nyitja fel szemeit, azután a két asszonyt teszi egymásiránt féltékenynyé, igy Lambert lepke boldogságából kicseppen, e miatt a pupost bántalmazza, melyből párbaj lesz, s mely a puposra nézve végződik előnyösen, akkor már Lambert hajlandó elvenni Paulinát, azonban ez felfedi Mequille előtt vonzalmát, s lesz belőlök egy pár. A darab meséje elég érdekes s a kidolgozásban is elég komikum, élénkség és erő van. A darab főszereplője Mequille a pupos, ez testi hibája daczára igen nemes jellem. Szathmáry kitünő erővel rendelkezett e szerepnek rokonszenvessé tételében. Három jelenetben ragadta különösen játéka, müvészete magával a közfigyelmet, egyik az, midőn Lamberttel összeszólalkozik, midőn nyomoréksága szemére veti, az ekkor kifejezett keserü de nemes felindulásban, továbbá akkor, midőn megtudja, hogy Paulina őt szereti, a tuláradt boldogság sulya alatt való roskadozásban, s végre, midőn jegyese az ő rendszere után tudakozódik, ama bensőséges ölelésben s ez egyetlen mondat hü kiejtésében: „ez az én rendszerem, valóságos müvészi láng, tökély és erő rejlett. Szathmáry ugylátszik kitünő routinnal és magasabb hivatással rendelkezik. Még találkozni fogunk vele. A többi szereplők is mindnyájan kitünőleg játszottak, a nem nagyszámu közönség megelégedve távozott.

UJDONSÁGOK.

(!!) **A t. előfizetőkhöz! Minden közmüvelődési vállalat üdvös fejlődése és virágzása kettőtől függ: a vállalkozó pontosságától és buzgalmától egyrészről, a pártolók érdeklődésétől másrészről! Mi e tekintetben megteszünk minden tőlünk kitelhetőt, lapunk a megyei érdekeket lehető szélesen képviseli, annak kerete más hasondiju hetilaphoz mérve szembeötlőleg nagy, megjelenik pontosan. Kérjük tehát a t. előfizetőket, hogy az előfizetési dijakat, melyekkel hátrányban vannak, siessenek Vitéz Mihály pénztárnokhoz Kemecsére (posta helyben) haladéktalanul beküldeni!**

x. **A császár szálláson** özvegy Jármy Menyhértné asszonyság Nyiregyháza melletti tanyáján, nagy szerencsétlenség történt. Egy Islai Dániel nevü dohányos seregélyeket ment lőni, visszatértekor dohányaggatással foglalkozó sógorának megnézés végett kezébe adta puskáját, midőn ez a puskát nézegeté, vigyázatlanul elébe állott a szerencsétlen, a fegyver véletlenül elsült, s az egész töltés Islainak jobb mellkasába furódott, mely lövés következtében az alig 27 éves, legszebb korában levő ember 24 óra alatt meghalt. A tettes feljelentette magát.

(=) **Nyiregyházán** egy 17 éves leány cseléd gyufával megmérgezte magát folyó hó 13-ikán. Szomoru tettének indoka világosan nem tudatik. Némelyek reménytelen szerelemről, mások könnyelmü szerelmeskedésről beszélnek. Folyó hó 14-ikén a kórházból nagy részvét közt temettetett el.

(d.) **Berczelen** — mint biztos forrásból értesültünk — a keleti marhavész pusztitani kezd. Még nincsen ugyan határozottan, illetőleg hivatalosan constatálva, hogy az egy napon, majdnem egyidőben elhullott két szar-

---

Ők pedig haladnak csendesen tovább.

Az éj eközben leszáll. A falusi zaj lassanként elcsendesül, egy két kutya megugatja még őket, aztán a mécsvilág kialszik a szobában; s az éjszaka lomhán helybe verődik sötét szárnyaival az álomba szenderült falu felett.

A három alak eközben a paplakhoz érkezik. A kapu előtti kis ülőpadon az egyik gondosan felnyitja a kis ládácskát, kiveszi abból hegedüjét, a másik kibontogatja fuvoláját, a harmadik guitárját, csendben összehangolnak, azután nesztelenül oda huzódnak az ablak alá, s megered az andalitó zene, bejárva az éjszaki csendben minden akadály nélkül az egész falut. A legszebb zene, mely valaha a földön megcsendült; mert együtt egy hegedü, egy fuvola és egy guitáre avatott kezekben a legbájolóbb éjjeli zenét szokta előidézni.

Az első bájhangok, mint tulvilági andalitó, tündérzene szürődtek keresztül a szobában nyugovók hallérzékein; az álomból a létreébredés még ily édes érzelmeket nem csalt szivökbe! Minő hangok ezek? Az égből jönnek-e, vagy a mesei tündérország zenekara csendült meg az ablak alatt? Majd lassan felemelkedet t a lelkész, felöltözött s világot gyujtott, mire a tiszteletes asszony is magára szedte öltönyét s mindketten az ablakhoz siettek, hogy felfedezhessék a zenészek kilétét. — Ezalatt a cselédség is felkelt, a szomszédházak lakói is összegyültek a zenét hallgatni. A lelkész nejével csöndesen kivonultak, a tömegbe vegyültek, s midőn a harmadik darabnak is vége volt, hátulról szeliden karjaikba ölelték a szülék szeretett Edéjöket.

Vége volt az éjjeli zenének, bementek a szobába, de a mulatság még csak ott kezdődött igazán.

Leirhatatlan és kifejezhetlen volt az öröm, mely a szülei sziveket eltölté e pillanatban! Szivökbe visszatérni látszott a kora ifjuság csapongó, gondatlan életkedve, mely nem tud egyébbre gondolni, csak az élvekre és gyönyörökre, melyek előtte gazdag szinpompában ragyognak.

És mindezt mi idézte elő? Az a haszontalan szárazfa, annak a rosz Edének kezében, kit annyiszor megfedettek müvészi hajlamáért.

Egyik dal a másiikra zengett. A szülék szemében öröm könnyek ragyogtak, s egy bokorugrós, talpalá huzott dalra, mint egy gondolattól meghatottak, egymáshoz közeledett a két „öreg" s mintha testeikbe vissza szállt volna az üde ifjuság minden delejes rugékonysága, oly kecscsel, annyi könnyüséggel megjárták a kállai kettőst, hogy Edének majd kiugrott szive örömében e látvány felett, s örömkönnyei hullottak alá hegedüjére.

Megvolt tehát a béke, s még azon estve el lett határozva, hogy Ede nem megy többé vissza a papi tudományok hallgatására. Ha már csakugyan ennyire vitte, menjen hát tovább a dicsőség és müvészet pályáján.

Fájdalom, késő jött ez elhatározás!....

.... A hajnal már pirulni kezdett, midőn lepihentek a lelkészlakban.

Reggel a faluban hire járt, hogy az éjszaka angyalok muzsikáltak a helységben.

— Hogy ebben volt némi igazságok az illetőknek, az később be fog bizonyulni; mert e három férfiu valóban a „szabaditó angyal" szerepét vállalta magára egy kevés időre.

— — — — — — — — — —

Alig pihenték ki az ut fáradalmait a diákok, azonnal össze ültek tanácskozni a Kolozsváry uram gyermekeivel, kik szinte előkerültek az iskolából, hogy miképen tölthessék el a szünidőt mennél több haszonnal és élvezettel.

Egyik egy, másik más módot ajánlott, azonban a tanácskozás sehogy sem vezetett jóvégre, mert nem volt benne semmi rendszer, mig végre Jenő inditványára rendes gyüléssé alakultak, s ekkor Jenő következőleg szólt:

„Kedves barátim! Én ugy gondolom, hogy legüdvösebb lesz, ha mi szinielőadásokat, hangversenyeket rendezünk, még pedig az árvizsujtott nép javára! Itt vannak Edéék, ők majd képviselik a zenei részt, mi pedig választunk valami rövid, de hatásos szinmüvet, játszunk és szavalunk, a környéket az előadásokra meghivjuk, lesz élvezet, mulatság, lesz haszon is, mert nemes tettet fogunk végezni, és a nép áldani fog érte bennünket.

Általános éljenzéssel és helyesléssel fogadtatott ez inditvány, s azonnal hozzá fogtak annak keresztülviteléhez, még pedig ifjui tüzzel és lelkesedéssel.

A szerepek ki lettek osztva, megtanulva, a meghivók szétküldve a vidékre, két hét mulva az előadást megelőző estvén következett a nagy próba, hol a szüléknek megengedtetett jelen lenni. A próbaelőadás oly szépen sikerült, hogy a szülék örömkönnyek között távoztak el.

Másnap délután X. helysége valóban nagyszerü közönségtől népesült meg, a lelkészi s tisztilak udvara megtelt szebbnél szebb fogatokkal, a délutáni órákban csak ugy hullámzott az uri közönség az utczákon, megnézve az iszonyu romlást, melyet a faluban az árviz okozott.

A meghivókon ki volt téve a jótékonyczél, s a nyomor és általános pusztulás közvetlen szemlélete teljesen felhangolta a részvét- és könyörület hangjait a közönség keblében.

A főszereplők Kolozsváry Pista, és Győző, Tornay Elemér, Jenő, Kolozsváry Ilonka, Boriska és még pár tanulók voltak, kik nem tartoznak elbeszélésünk keretébe.

Jenőnek kétszeres ösztönzője volt, hogy kitegyen magáért, első, a művészet iránti kedve, másik, Ilonka iránt érzett idealis vonzalma.

De megkezdődött végre az előadás, az ujoncz mükedvelők lázas izgatottsággal várták a függöny felvonását.

Ilonka festői szép volt, különösen ez alkalommal, ugy hozta magával a darab, hogy férfiruhába kellett öltöznie, midőn a szinpadon megjelent, minden oldalról taps, virágkoszoruk s tetszés nyilatkozatok özönlöttek feié a zsufolásig megtelt nézőtérről.

A nézőtér egyik szegletében egy érdekes barna ifju állott magas nyulánk termettel, mély tüzü ábrándos fekete szemekkel, igen elegans öltözetben, szemét kizárólagosan Ilonkán legeltette, s környezetéről koronként tudomással sem látszott birni.

Az ujoncz mükedvelők nem egyszer megnevettették s tapsokra ragadták a közönséget, s midőn az előadásnak vége volt, a kihivásoknak alig volt vége. Edét, ki társaival együtt szünetek alkalmával a szinfalak megett hegedült, minden felvonás után kihivták és dicsérő szavakkal halmozták el.

Előadás után a terem azonnal tánczhelylyé lett átalakitva, épen az első négyesre adott jelt a zene, midőn az imént emlitett érdekes arczu fiatalember Ilonkához közeledett, ki épen Jenővel volt engagirozva, meghajtá magát előtte s ekképen mutatá be magát:

— Engedje meg nagysád, midőn legnagyobb hódolatom s elismerésemet kifejezném, hogy bemutathassam magamat s egyszersmind felkérjem a következő tánczra! Én Kerektay Tihamér vagyok Tóthfalváról.

(Folyt. köv.)

vasmarha a ragályos vésznek esett áldozatul, mindamellett bir valószinüséggel, s hiszszük, hogy az óvóintézkedések nem fognak elmaradni.

(!) **Legujabb**. Widowich Ferencz volt szolgabiró jelenlegi országgyülési képviselő helyére főispán ur ő méltósága Péchy Pál madai földbirtokost nevezte ki, s nevezett már eskü tételre is behivatott.

(l.) **Nagy-Kállóban szept. 14 kén** délelőtt fél 12 órakor tüz ütött ki, a szeles idő miatt nagy veszély következhetett volna, mert a szomszédház már égett is, de egy pár polgár erélyes buzgalma megakadályozta a tüz tovább terjedését, segitségökre hozatván a városháza szinjéből a sok ráhalmazott lomok közül csak alig kiszabaditható fecskendő, azt se a város lovai vontatták. A tüz már elhamvadt, midőn a város rendőrbirója megérkezett, az ott levő megyei jeles főjegyző figyelmeztette, hogy máskor tüz eseteknél erélyesebben járjon el, erre a rendőr biró ur azt felelte, „nekem az ur nem parancsol, vagyok én olyan ur, mint az ur!“ „s ha tüz van, mért nem jelentik?“ De hogy is vehette volna észre a tüzet, midőn a toronyőr is oly édesen aludt, hogy csak a tüz után konditotta meg a harangot. Tudni kell azonban, hogy a toronyőr is a rendőrbiró ur rendelkezése alatt áll! Ilyen elöljárókkal bir Kálló városa. (Beküldetett.)

*** **Elek Gusztáv** honvédőrnagygyal lova a napokban hátra esvén, karját törte. Már Nyiregyházán is történt a mult években hasonló szerencsétlenség. Az ehez hasonló balesetek ellenében még a legjobb lovas sincs biztositva.

— **A nyiregyházai** „izgatók“ hoppon maradtak! . . . Nekiek ugyan megesett! . . . . A Vidliczkay választása ellen beadott petitiót visszautasitották s Vidliczkay végleg igazoltatott! Kiváncsiak vagyunk, mit fognak erre mondani az illető titkos calumniatorok, kik soha sem mertek nyilt sisakkal a küzdtérre állani? Kiváncsiak vagyunk arra is, mihez kezdenek már az i p s é k tehetetlen mérgökben? Méltó büntetésöket szenvedik, és ugy kell az! — A „szabadelvüpárt“ tekintélye ebb zömét nem érte a szégyen, és nem illeti a vád, mert az a petitio ügyébe bele nem folyt, azok cselekedték vala ezt, kik a helybeli „keserü lapúk“ leveleit szokták hajtogatni „légy“ és más „csudabogarak“ képeiben!! . . Valamennyi éles szónak és kifejezésnek, melylyel a választások alatt e pártosok nyilvános sajtó utján, vagy szóbeszédben egymást illették s keseritették, nevezett „b o g á n c s“ lap vetette meg alapját. Mindig ez volt a malitiosus kezdeményező. Most már had piruljanak tehetetlen szégyenökben a titok palástja alatt lappangók. De hát ő rájok rájok fér minden! Mit nekiek egy város nyugalma és jó békéje, ha az egyéni sértett bosszu keserü érzelmeit kell tolni előtérbe?! Különben az álapostolok már is elvesztették tekintélyöket! Nem tudják már tovább takargatni a lólábat, mely a „honyhazafiság“ palástja alatt a városi „clique“ uralom fele gravitált! Requies cant in pace! — Ez esetből különben a „D e b r e c z e n i E l l e n ő r“ is megtanulhatja, hogy a véleményöket előre hebehurgyán kimondók igen gyakran szánalomra méltó helyzetbe jutnak!

— **Hálanyilvánitás.** Midőn a közel mult években a beszterecz ref. egyház templomát átalakittatá, tek. Székely Benedek ur tekintélyes összeggel járult annak felépitéséhez. E napokban pedig tisztelt neje küldött az egyháznak egy igen szép és értékes asztalteritőt, mely valóságos mü darab. Uj kenyéri communivkor már ékesité is az ur asztalát. Az egyházi elöljáróság, midőn őszinte, szives köszönetének nyilvánitása mellett a fentirt nemes keblü család nevét jegyzőkönyvileg is megörökité: elhatározta, hogy e követésre méltó cselekményt hasonló példa kedvéért ujságilag is nyilvánosságra hozza. (Beküldetett.)

(gy.) **A napokban Székely Benedek ur** megvásárolta a Zoltán örökösök beszterecz birtokát, mintegy 300 hold földet, és a Hirschmann Jákób 100 hold birtokát. Sok szerencsét az uj vételhez!

(n) **A nyiregyházai** evang. egyház legközelebbi gyülésében két feljegyzésre méltó tényt követett el. Egyik, hogy Nagy Sámuel aggott, s szélütést kapott tanitóját 400 frt. évi dijjal nyugalomba helyezte, másik, hogy Mráz Dániel érdemes tanitót helyére előléptette. — Nagy Sámuel 44 évig müködött a tanitói pályán lankadatlan szorgalommal! Hála a nemes szivü egyháznak, hogy alkalmat szolgáltatott a kifáradt veterán nevelés bajnoknak arra, hogy gondnélkül pihenhessen meg szerzett babérain! Mi csak azt teszszük hozzá, pihenhessen a babérokon még soká jó egészségnek örvendve, s gyönyörködve unokáiban.

(cs.) **A fegyver törvények** áldása mellett a vadak szaporodnak, csak nem rég olvastam a „Szabolcs“-ból, a nyiregyházai erdőben farkasok garázdálkodnak; ezt irhatjuk Dombrád, Beszterecz és Rád környékéről is. Kivül a farkasok! Belől adóhajtók! . . . „Isten óvja nagy veszélytől mi magyar hazánkat!!!“ (Beküldetett.)

(g) **Eperjeske környékén** a munkácsi fegyházból kiszabadult tolvajok mutatkoztak, a környék uri házaihoz egész vakmerő szemtelenséggel tolakodtak be, s kértek segélyezést maguknak, azonban Tajthy csendbiztos ügyességének sikerült a dominusokat hamarosan horogra keriteni.

— **Gusztrinyi Sándor** női-ruha-szabást tanitó a napokban városunkba érkezett. Két hét alatt mindenféle nőiruha-szabást megtanit, naponként 2 órán, 15 forintért. Nincs terünk, hogy a hazai sajtó nyilatkozait felőle közölhessük, csak annyit jegyezünk itt meg, hogy a methodus, melyszerint, tanit saját találmánya, melylyel még a müvelt külföld előtt is (Páris, London) dicséretet és elismerést vivott ki. — Szabási módja egészen mértani alapon nyugszik s a hajszálig pontos szabást állit elő bárminő termetre. — Minden női hivatást igazán felfogó leánynak és családanyának melegen ajánljuk Gusztrinyi urat! Reméljük, hogy fog tanitványnőket találni városunkban. Ajánlkozni szerkesztőségünkben is lehet.

(—) **Minden jóllakásnak meg kell adni az árát.** A dinnye, e különben gyógyitó, de az idén tökéletes kifejlődésre nem juthatott csemege, s utóbb a szilva, alma, körté éretlen állapotban és tulságos fogyasztása előhozta a vidékre a szokásos vendéget — a hideglelést, még pedig nemcsak a kiskoru emberekre, hanem a munkabirókra is, mi, tekintve a jelenlegi munkás hiányt, nem épen örvendetes jelenség. Az apró emberek nem sokat törődnek a lázzal, legalább addig mig tart, nem kell vesződniök a tisztességes tudományokkal.

[=] **Kemecse községben** ismeretlen tettesek e hó 11-re viradóra egy mózes hitü kereskedő boltjában akartak pénz nélkül vásárolni, s ily czélból az utczán a bolthelyiség ajtójának küszöbe alá gödröt ásva akartak behatolni. Furfangos tervök azonban nem sikerült, miután a megrabolni szándékolt hely ki lévén padimentomozva, akkor gördült eléjök legyőzhetlen akadály, midőn magukat már-már a czélnál gondolták. A helyiségnek ezen nem ismerése azt tanusitja, hogy az enyves kezü kalmárok nem helybeliek voltak, hanem a vidékről rándultak ki szerencsét kisérteni.

[—] **A kéregetők és koldusok** kezdik erősen igénybe venni a vidékiek erszényét és türelmét, még pedig sokszor ép, egészséges munkaképes egyének. — Nincs e részben valami törvény? És ha van: nincs a ki végre hajtsa?

(!) **A ref. egyházközség** f. hó 12-kén tartott presbyterialis gyülésében elhatározá, illetőleg érvényre emelé ama régibb határozatát, hogy a templom nyugoti hajójában eső székeket családi székeknek árverés utján ki fogja adni a többet igérőknek. Az árverés napjául f. évi október 3-kának d. e. 11 óráját tüzi ki. Felhivatnak azért a ref. egyház hivei, hogy ez árverésen mindazok, kik maguknak családi székeket akarnak venni, nevezett napon és órában jelenjenek meg. E határozat a szószékről kihirdettetni, valamint hirlaputján is közé tétetni elrendeltetett. A ref. egyh. elöljárósága.

[=] **Megnyugtatásul**. Nyiregyházán mindenféle egymásnak ellentmondó hirek keringenek a törvényszék hová helyezése tárgyában. A kedélyek izgatottak levén, megválasztott küldöttség, küldetését nem hanyagolja el, s minden szükségest megtesz a város érdekében.

(x) **Magán uton értesülünk**, hogy a helybeli törvényszéki elnököt máshelyre nevezték ki, ide pedig K o r n i z s ugocsai törvényszéki elnök tétetnék át, s ez helyét már novemberben elfoglalná. Vagyunk bátrak reméleni, hogy a kitünő miveltségü, humanus és tapintatos Lauka József utódja, méltó leend jeles elődjéhez.

[=] **A f. szabolcsi** gazdasági-egylet választmánya f. hó 15 ikén ülést tartott Nyiregyházán a város háza termében; tárgyául szolgált a titkári választás megejtése és egyébb ügyeknek, melyek a f. évi szept. 9-ikén tartott választmányi ülés óta felmerültek, a közgyülésre előkészitése. A titkár megválasztása, miután a választmány határozatképes számmal össze nem jött, ismét elhalasztatván, foganatositása az uj elnök és választmánynak tartatott fenn. Ugyancsak f. hó 15-ikén tartatott meg a f. tiszavidéki gazdasági-egylet közgyülése, melyben az elnökök s választmányi tagok megválasztasa eszközöltetett. Elnökül. — Gróf Desewffy Aurel, első alelnökül Miklós Ferencz, másod alelnökül Nyiry János választattak meg. A közgyülés egyéb határozatát és a megválasztott választmányi tagok névsorát térhiány miatt csak jövő számunkban adhatjuk — Gróf Dégenfeld Imre elnöki tisztéről leköszönvén, többszörös kérelemre se állott el ezen szándokáról, buzgó ügyszeretete s buzgalma jegyzőkönyvileg is megörökittetni s arról a nemes gróf az egylet sajnalkozása s fájdalma kifejezése mellett értesittetni határoztatott.

* **„Az uj idők“** czimü igen kedveltté vált hetilap (divat tárczával) 37 ik száma a következő válogatott s érdekes tartalommal jelent meg: „A magasabb egység az anyagi és a szellemi világban.“ Dux Adolftól; „Születésem napján.“ (eredeti költemény.) Reviczky Gyulától; „Egy gyanus fürdoi idény.“ (eredeti elbeszélés.) Lauka Gusztávtól; „Mulandóság,“ (Lenau költeménye) Tóth Sándor forditásában; „Pillanatnyi igazságok“ (Vacano Emil igen szép elbeszélése;) „Queen Mary. Az emberevők egy kulturállama,“ (angolból!) „Irodalmi, müvészeti és társadalmi hirek.“ A boritékon: „T. olvasóinkhoz, Hymen, számrejtvény, betütalány, (mindkettő hármas jutalommal a megfejtők számára,) kiadóhivatal postája, a szerkesztő nyilt válaszai vegyesek.“ Szerkeszti: Benedek Aladár. E csinos, tartalmas s a női igényeknek is megfelelő hetilap előfizetési dija egy negyedévre 2 frt 50 kr, félévre 5 frt, stb. — Előfizethetni minden vidéki postahivatalnál és hiteles könyvárusnál. Kiadói és szerkesztői hivatala: Budapest, zöldfa-utcza 10 sz. II. emelet 15 ajtó. Ajánljuk e lapot a müvelt közönség figyelmébe.

[=] **Volt alkalmunk** e napokban látni azon pléh zsarukat — és vas ablakkereteket, melyeket a kemecsei helv. hitv. egyház tornya és temploma számára Andráscsik József nyiregyházai iparos barátunk készitett. E müvek ugy izlés mint csin és szilárdság tekintetében dicséretet érdemelnek s a készitőnek és a nyiregyházai iparnak egyiránt becsületére válnak, miért is nevezett iparost jó lélekkel ajánlhatjuk mindazoknak, kik ily nemü készitményeket szándékoznak megrendelni.

— **A hideg szeles, esős napok** még folyvást tartanak. Az esőre vidékünkön volt szükség, mert a szántásvetés a szárazság miatt majdnem egészen megakadt. Hanem a verő fényes őszi napokra nagyszükség lenne, különösen a szöllősgazdákra nézve volna az kivánatos.

[=] **Nem addig van a!** Közelebbi számunkban irta az ujdondász, hogy egy valaki a hozzá küldött vevényre jegyzett 58 grammot ugyanannyi kilogrammnak gondolta, s a küldöncz ennek folytán pakkot is követelt a posta mestertől. Az érdemes ujdondász a dolog legjavát tollában felejtette, azt jelesül, hogy a vevény aláirója a képzelt 58 kilogrammos küldemény hazaszállitása végett nem csak embert, hanem fogatot is küldött, a küldöncz pedig (talán gazdája is) még most is azon töri fejét, miért kellett azért a tenyérnyi kis levél hazaviteléért a különben is fáradt lovakat a postára hajszolni.

(!) **A „Franklin-társulat“** magyar irodalmi intézet Budapesten, ismét kiadásában ujabban megjelent könyveket küldött be szerkesztőségünknek, mely ket olvasóink becses figyelmébe ajánlunk. Még pedig: — A természet könyve. Közérdekü olvasmányok a természettudományok köréből. Bernstein A. német müve után. A XI. és XII-ik füzet. Egy-egy füzet ára füzve 50 kr. A XI. füzet tartalma: Az állatok és növények életéről. II. Az élet köteléke. — A három idegrendszer összefüggése. — Tekintsük meg egy kissé az agyvelőt. — A nagy agyvelő tevékenysége. — Mi dolga van a kis agyvelőnek? — Az alvás. — Elalvás és fölébredés. — Az álmok. — Az ember beszéde. — Természet és a népek jelleme. — A szellem és a bölcsészek. — Az erély stb. A XII. füzet tartalma: Az állatok és növények életéről. III. Az emberek hajlamai. — Hajlam és szellem. — Az ember felelőssége hajlamaiért. — Szellemi hajlamok. — Az erkölcs. — A müvészet. — A vallás. — Test és szellem. — A halál rejtélye. — Mily régi egy uj találmány. — A tüdő a mellkasban. — Mit lélegzünk be stb. Módszeres utmutatás a tizedes törtek tanitásához a métermértékek alapján, és az ezekkel való számolási mód. Irta Kordos Gusztáv. Tanitók, szülők és nevelők számára. Ára füzve 60 kr. A kis nemzeti muzeum 35. és 36-ik kötete. Tartalma: Érintkezés az emberekkel. Irta Báró Knigge Adolf. A tizenötödik javitott kiadás után Nagy István. Ára a két kötetnek füzve 1 frt. E müvecske megjelenését örömmel üdvözöljük, miután a német kiadásból évenként több száz példány kel el hazánkban, s egy előbbi forditás már husz év óta nem kapható. Schwiedland Frigyes. Franczia nyelvtan iskolák és magántanulók számára. Négy folyamban. III. folyam. Ára 80 kr.

Nyirfalombok.

XXVII.

(Miről nem zengett már — Tompaként — az ének! — Kik nem tudnak emberséget? — Szerénység és nagy gar. — Hatalmas és csengőhang. — A kitartás és állhatatlanság. — Lássuk hátul is a viganót! — Három nagy foit, melyből most csak kettőt pingálunk le.)

Kedélyes dalnoka a nyári idénynek, érdemes tücsök! te is egyike vagy azon szerencsétlen furulyásoknak, kiket a hálátlan világ nem tud, nem akar érdemleg méltányolni. Megénekelte már a bolhát a hajdani „Domb“ egyik hegedőse, szunyogok és békák világhirüekké lőnek városi ujdondászok és vidéki levelezők perczegő kalamusa által, légy, pillangó, poloska, kullancs gyakran szerepelnek az irodalomban (gyakran még munkatársakul is felcsapnak ez és amaz laphoz!) . . . csak rólad nem zengett még magasztaló hymnusz, és ha szinte egy jó nevü angol iró megemlékezik is rólad egyik beszélyében („A tücsök a tüzhelyen,“) ha szinte egy német iró nevedre keresztelte is szindarabját, — ez pusztán a hatás kedveért történt és koránsem tiszteletből irányodban . . . oh azok az emberséget nem tudó skriblerek és füzfapoéták!

De ne árasszon kebledbe lord byroni világfájdalmat a két lábu tollatlan falka hálátlansága és a Parnassus szeszélyes népének figyelmetlensége! Ime mi ezennel vállalkozunk bokros érdemeid elősorolására, — nem mulasztván el azonban (már engedj meg édes cirpelő kolléga!) árnyóldalad jelezését is, azt persze mindenesetre kikötvén, hogy megemlékezésünkért nem fogadunk el semmi jutalmat, s legkevésbbé azt, hogy éjizenéddel tiszteld meg ablakunkat.

*

Szerény vagy te oh tücsök! szépen meglapulsz a füben, meghuzod magad a szoba valamelyik sötét zugában . . . nem röpkedsz nagy garral, mint a légy és szunyog, no meg némely emberek is, kik alig nőttek ki még a hátulgombolóból és már megyei tisztviselők s talán országosképviselők szeretnének lenni, alig képesek egy körmondatot fogalmazni, vagy csak három sort is helyesen leirni, és már a legünnepeltebb államférfiak nimbusát igénylik . . . nem is követelsz semmi dijt hangversenyedért, mint ugyancsak az a légy és szunyog, melyek — mintha csak a publikánusok egyenes utódai volnának, — irgalmat nem ismerve exequálják dallamaikért a publikumot; vagy mint egyik, másik nagy hazafi, ki ha pár könyvet megvásárol, ha jótékonyczélokra némi csekélységet ajánl, ha neve elé odafirkantja a doktor nevet, azonnal jogot tart hozzá, hogy mint buzgó irodalombarátot, mint főfő pátronust, mint rengeteg tudóst tiszteljük és bálványozzuk. Mily magasan állasz felettök érdemes tücsök! szerénységedben . . .

Pedig mily hatalmas a hang, melylyel rendelkezel! Egy tudós ángol kiszámitotta, (ki is vállalkoznék ilyesmire, hanem ha angol?) hogy ha valamely ember hangja olyan arányban állana testnagyságához, mint a te hangod áll vézna termetedhez, és az az ember egyet kurjantana a londoni Szent Pál templom bóltozata alatt, az a roppant épület, mint valami kártyavár, azonnal menthetlenül összeroskadna az óriási hangszörnyeteg rettenetes harsogásától. — És még hozzá, minő üde és érczes az a hatalmas hang! Mit nem adna érte egy primadonna, ki remekelni akarna jutalomjátékában és az az átkozott rekedtség sehogy sem akar tágitani! . . . egy operista, midőn olykor felébredés nélkül jutván másnapra, önmaga is megdöbben hangjának feltünőleg borizü mivoltától . . . egy-egy hirsovár és dicsőségszomjas genie, kiből talán egy második Rienzi, vagy O Connel válnék, (legalább ő azt hiszi!) ha az a kiállhatlan kappanhangja nem volna . . vagy egy fiatal és vizuemisza honatya, ki ha a zajt, ellenmondást és vihart, melyet beszéde támaszt az országházban, harsonájával tulmennydöröghetné, nem adná az egyiptomi khedive háremeért vagy a jászói zárda borospinczéjeért, pedig ez is, amaz is csak ér valamit, — nemde Aranyember barátunk?

Hát még az a páratlan kitartás, melyet hangicsálásodban tanusitasz, mennyire fokozza érdemeidet! Nem olyan állhatlan vagy te, mint a magyar ember, kinek lelkesedése és a gyorsan ellobbanó szalmatüz köztudomásilag teljesen alpári áll . . . nem is olyan mint némely férj és nő, kinek meleg vonzalma és rokonszenve élettársához mulékonyabb mint a Tisza virágzása (kérjük a folyamot érteni és nem az államférfit!) . . . vagy mint Bársonyka nagysám, ki ma egy barna bronz-szinü dandyért sohajt és epedez, hólnap a hirtelen szőke Adóniszba fülig szerelmes s hólnapután és azután ismét más más arszlán után veti ki a tisztelgés és kaczérság selyempuha hálóját, melylyel már annyi oktondi tőkehalat fogott egyszer-másszor. — Nem, te szivós és kitartó vagy, estétől reggelig zenged ugy csillagfényes, mint viharos éjeken kedélyes dalhangjaidat . . . nincs kardalnok, nincs dalárdista, de sőt nincs kántordiák sem, ki veled versenyre szállva kudarczot ne valljon!

Bizony bizony derék legény vagy tücsök barátom! mint eltörpül melletted sok ember, sok óriása a rövidlátó közvéleménynek!

Hanem már most fordulj kissé oldalvást, hadd lássuk: ha mindenütt oly kifogástalan-e a katrinczád, mint elöl? Fájdalom! nem . . . három nagy főt sötétlik rajta, hirdetve, hogy nincs tökélyes lény a világon.

Nagy hiba benned elsőben is, hogy nem tudsz értelmesen beszélni, Milyen érdekes kalandokat tudnál nékünk elősolni a mező idylli életéből! . . . arról a telkes gazda leányáról, ki bármily negédes és kőszivü a faluban, egészen ellenkező természetü és modoru ahoz a hamis szemü zsellérfiuhoz, ki mellette arat . . . arról a deli menyecskéről, ki ugy siet, de ugy siet munkásaihoz az étellel, és oly nehezen, de oly nehezen tud elválni egyik kaszástól, csak ugy mosolyognak rajta titokban a többiek . . . arról az öregszer gazduramról, ki mikor napszámosaival gyüjteti a szénát, mindig a Sári után bandukol, no az igaz csinos fehércseléd is az a Sári, de hát mit mondana ehez otthon a nagyasszony, ha tudná? — Hátha még a szobák rejtelmeiről pletykálnál, mily furcsa dolgokat hallanánk! . . itt állandó perpatvart és csatározást nappal, melyet azonban este rendesen fegyverszünet vált fel . . . ott ámitó méz beszédet, farizeusi szenteskedést, judási barátságot . . . és amott olyan komámasszonyék ölelkezését, csókolódását, kik ugy szeretik egymást, mint a muszka közkatona a kancsukát, vagy egy telivér pecsovics a közjogi ellenzéket. — Oh miért nem szólsz, miért nem beszélsz gonosztévő tücsök! ha már csak azért is, hogy kisegitnél minket ujdondászokat, kik szorultságból olyat is fundálunk, miből egy betü sem igaz!

De ha már nem tudsz is beszélni, micsoda világtól elmaradtság az, hogy éneked oly egyhangu és hármóniátlan? Azt mondod, hogy hiszen a békák is csak ugy brekegnek és ümmögnek ma, mint Homér és Aristophanes idejében! Szégyeneld magad ily mentséggel előállani! Hiszen a békák csak pipogya népség a nemes tücsökfaj mellett, mit várhatnánk azoktól? Hanem tőled igenis megvárnánk, hogy annyi évezred óta jobban kimivelted légyen zeneképességedet . . . hogy legalább három, négy darabot müvészi szabatossággal tudnál előadni . . . hogy például a loyalis allampolgárok salonjaiban a „Gott erhalte . . .“ dallamát zengenéd; republikánusok ablaka alatt (ha ugyan vannak nálunk) az „Allons enfants de la patrie“ viharos indulójára gyujtanál, s a megbukott képviselőjelölteket és más „bús magyarokat“ a régi nótával vigasztalnád: „megvirad még valaha . . .“

—z—y.

Felelős szerkesztő: **LUKÁCS ÖDÖN.**

Pénztárnok: **Vitéz Mihály.**

HIRDETÉSEK:

Első magyar központi

mező és erdőgazdászati közvetitő intézet

Budapest, Dorottya-utcza 12 sz. I. emelet.

A mező és erdőgazdászati közvetitő intézet f. é. április elején kezdte meg működését. A mező és erdőgazdászat-üzletforgalmának emelése és előmozditása czéljából. Működési köre következő csoportokra osztályozható. **Elvállalja:** gazdaságok felügyelését, korszerű berendezését, vető rendszerek megállapitását, birtokok rendszeres szakavatott megbecslését és évi számadások felülvizsgálatát. A t. gazdaközönség képviseletét üzleti dolgaiban.

Közbenjár: birtok adás-vételek, bérlemény, csere és birtok eldarabolások eszközlésénél, kölcsönök szerzésénél, jelzálogi biztositék mellett. Mindennemü gazdászati és erdészeti nyers termények és iparczikkek, borok, valamint takarmánymagok, hus, tej és gyapjutermelő tenyészállatok, gazdasági gépek és eszközök, mesterséges trágya-anyagok stb. **eladását** és **beszerzését bizományban teljesiti.**

Továbbá foglalkozik az intézet gazdászati és erdészeti tisztek, okleveles gépészek és kertészek elhelyezésével **előleges dij nélkül,** végre nevezetesebb gyárak és czégek ügynökségét szaktárgyakban elvállalja.

SZÁVOSZT TESTVÉREK

képviselői **az első magyar központi mező és erdőgazdászati közvetitő intézetnek. Budapest, Dorottya-utcza 12. sz. I. emelet.**

NB. Ugyanott elő vannak jegyezve; eladásra nagyobb és kisebb birtokok. Áruk: 30,000-től 900,000 frtig. Különböző erdőtermények és jeles borok. — Állást keresnek: gazdászati és erdészeti hivatalnokok, kipróbált gépészek. — Kibérlésre: több kisebb birtokok kerestetnek.

☞ **Az első magyar központi mező és erdőgazdászati közvetitő intézet. Budapest. Dorottya-utcza 12.** ajánlkozik a t. gazdaközönségnek termények legmagasabb ároni eladására, **ugyszintén a gazdasághoz** szükséges mindennemü iparczikkek, gépek, stb. legolcsóbb gyári áreni beszerzésére, kezeskedvén a rendelmények pontos eszközléséért.

(1—5)

KASZANYITZKY ENDRE

előbb

KUHINKA I. K.

üveg, porczellán és lámpa-gyári raktára

Debreczenben, piaczutcza 1900. sz. alatt

ajánlja a legnagyobb választékkal berendezett petroleum-lámpa és petroleum lámpacsövek, s egyéb ehez tartozó kellékek raktárát, a legjutányosabb gyári árak és pontos kiszolgálat mellett.

Illusztrált árjegyzékek külön: ugy az üveg, mint porczellán és lámpákról s ahoz tartozó kellékekről kivánatra bérmentve.

(1—2)

Hirdetés.

A felső szabolcsi Tiszaszabályozó társulat f. évi szept. hó 7-én tartott választmányi tanácskozmány határozata folytán — a folyó hó 18-ra kitüzött közgyülés október hóra halasztatott, — határnapja későbbre fog kitüzetni.

Szögyény Emil
a társulat igazgatója.

(1—1)

Arverési hirdetés.

Néhai Megyery Pál hagyatéki csődtömegéhez tartozó v.-megyeri összes ingatlanok s királyi kisebb haszonvételeknek köz árverés utjáni eladatása, minthogy f. évi aug. hó 30-án a nevezett ingatlanokért **becsáron felül** nem igértetett; a szept. 30-ra jelzett 2-dik határ idő pedig az izraeliták ünnepére esik, folyó évi **október 7-kének** reggeli 10 órájára a helyszinére v.-megyerre a község házához az előbbi árverési feltételek mellett, akként tüzetik ki, hogy ezen árverésen a kikiáltási becsáron alól is eszközöltetni fog. — Az árverési feltételek Megyery Gábor tömeggondnoknál N.-Kállóban és Krasznay Gábor választmányi tagnál megtekinthetők lesznek.

Kelt Nyiregyházán, 1875. szept. 14.

Megyery Gábor
tömeggondnok.

Reitter István

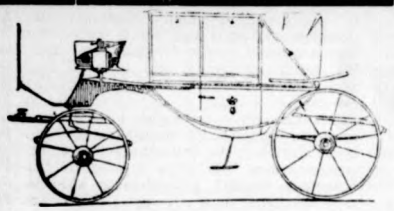

KOCSI- GYÁRA

Váczon, káptalan-utcza.

Azon kelendőség, melynél fogva mindennemü csinos, szolid és jutányos kocsijaim, hintóim Magyarország minden táján a legnagyobb kelendőségnek örvendenek, sőt négy készitményemmel maga a **felséges királyi udvar megelégedését** is sikerült kinyernem, birt reá, hogy tizenöt év óta fenálló, s mindennemü kocsimunkára ellátott gyáramat megnagyobbitsam s ujból felszereljem.

Azon helyzetben lévén, hogy kocsijaim, hintóim mindennemü alkatrésze saját gyáramban és felügyeletem alatt készül, azok szoliditásáért a kezességet jó hittel elvállalom.

A t. cz. közönséget felkérem gyári helyiségem szives felkeresésére, hogy munkáim szoliditátáról személyesen is meggyőződhessék.

Szivesen elfogadok uj megrendeléseket, ugymint mindennemü javitásokat, és rajta leszek, hogy ugy pontosságom, mint áruim szoliditása, csinje és jutányossága által üzletem jó hirnevét fentartsam, és gyarapitsam, s a nagy közönség szives bizalmát kinyerjem és állandósitsam.

7—7

Reitter István.

20 22 24 25 27 kros eladás.

ELSŐ

Budapesti nagykereskedői bizományi raktár

KATZ T.,

Kubilczinó-féle házban, Gredik és Tester-féle czukrászdának átellenében.

Van szerencsém a nagyérd. közönséget ezennel tudositani, miszerint egy Pesten székelő, egyike a legnagyobb és legjobb hirnévnek örvendő kézmü árus nagykereskedő czég — helybeli bizományi raktárával bizattam meg.

Azon kedvező helyzetben vagyok, hogy a t. cz. vevőimet, akár nagyobb akár kisebbszerü vételeknél oly kedvezményekben részesithetem, a minőket itt helyben senki sem nyujthat — gazdag választéku mindennemü ruha, függöny és nadrágszövetek, Creton, Mousselin, Battiste és minden szinezetü franczia ing, Percail, — 4/5, 6/4 szélességü Chiffon vásznak, fonál, hollandi creas és pamutvászna . — minden szinezetü párnahajnak való czérna kanavásznak, törülköző s tányérkendők, franczia Mousselin és angol foulárd kendők, fehér s szines vászon zsebkendők, fehér s szines barketok, harisnyák, szalagok — és még más többféle árukkal dusan felszerelt raktárammal pedig, minden hozzám intézett megrendelésnek azonnal megfelelhessek.

A midőn még kérném itt jegyzett árakból azon meggyőződést szerezni, hogy velem senki sem álihatja meg a versenyt, nagybecsü látogatását, kikérném — egyelőre a legszilárdabb kiszolgáltatásról biztositom és kiváló tisztelettel maradtam.

A nagyérdemü közönségnek.

Nyiregyházán, 1875. év február hóban.

(21—?)

Alázatos szolgája.
KATZ T.

20 22 24 25 27 kros eladás.

20 22 24 25 27 kros eladás.

20 22 24 25 27 kros eladás.

27 27 27

Ujonnan érkezett áruczikkek

a 27 krajczáros

első bécsi

KARTONFESTO GYÁRI-RAKTÁRBAN.

Helyiség: a nagydebreczeni uteán levő Kerekréty-féle uj házban.

Találhatók különféle czikkek, melyeknek minősége- és szilárdságáról mindenkor kezeskedünk, egyenlő árban

27 krjával

válogatva darab-, rőf- és páronként kaphatók.

Különös tudomásul

Legujabban Bécsből érkezett legfinomabb divatosabb, tavaszi s egyéb kelméinket ajánlhatjuk.

Tessék meggyőződni személyesen.

Ez üzlet választékban még a bécsi bazárokat is tul haladja!

Szives pártolást kérve, maradunk teljes tisztelettel.

bécsi első

kartonfestő gyári raktár

(25—?) Nyiregyházán, nagydebreczeni utcza, Kerekréty-féle uj házban.

27 27 27

Debreczen, 1875. nyomatott a részv. társ. könyvnyomdájában.